

4.1 පුද්ගල ජීවිතය හා සමාජ පසුබිම

පුද්ගලයා සමාජයේ නිර්මාණයකි. සමාජශීලී සත්ත්වයෙකු නිසා සමාජ සම්බන්ධතා ගොඩ නැගෙයි. ඒ අනුව ඔහු පවත්නා සමාජ සංස්කෘතිය අනුව සමාජානුයෝජනයට ලක්වෙයි. මානව පරිණාමයේ ආදිතම යුගයේ සිට ම පුද්ගල ජීවිතය සමාජ ජීවිතයට කේන්ද්‍රීය ලෙස ඒකාබද්ධව පවතින්නේ හුදකලාව ජීවත් වීමට නොහැකි නිසා ය. මිනිසා සාමූහික සත්ත්වයෙකු වශයෙන් සමාජයට අනුවර්තනය වීම සහජ ලැදියාව අනුව සිදුවන බැවින් අන්තර් පුද්ගල සම්බන්ධතා ගොඩනගා ගනී. සමාජ විද්‍යාව මෙන් ම සමාජ මානව විද්‍යාව ද පුද්ගලයා හා සමාජය හදාරණ අතර එමඟින් මානව සමාජ සංස්කෘතික සම්බන්ධතා ගැන විමර්ශනයට ලක්කරයි.

මිනිසා ප්‍රාථමික යුගයේ සිට සමූහ ලෙස රාශිභූත වූයේ තම මූලික අවශ්‍යතා වන ආහාර පාන සපයා ගැනීම හා ආරක්ෂාව තහවුරු කර ගැනීමට ය. මෙසේ බොහෝ කාලයක් ජීවත් වූ පුද්ගල එකතුව 'සමාජය' යනුවෙන් රැල්ල ලින්නන් නම් සමාජ මානව විද්‍යාඥයා ප්‍රකාශ කරයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ සංයුක්ත නිකායේ, ඉන්ද්‍රක සූත්‍රයේදී පැහැදිලි කරන්නේ මව් කුසේදී දරුවා කළලයේ සිට මවගෙන් කායිකව හා මානසිකව පෝෂණය ලබන බවය.

**යඤ්චසස භුඤ්ජති මාතා අනන්තං පාණංව
භොජනං , තෙනසො තස්ථයාපෙනති
'මාතු කුච්ඡිගතො නරො'**

බටහිර මනෝ විද්‍යාවේ පියා ලෙස සැලකෙන සිග්මන්ඩ් ෆ්‍රොයිඩ්ගේ මනෝ විශ්ලේෂණවාදය මඟින් පෙන්වා දෙන්නේ පෞරුෂත්වයේ වර්ධනය ජීව විද්‍යාත්මක මනෝමය හැඩගැසීමක් ලෙස ය. එසේ ම කායික අවශ්‍යතා ද මානසික අවශ්‍යතා ද බොහෝ සේ පෞරුෂ වර්ධනය කෙරෙහි බලපානු ලැබේ. මාග්‍රට් මීඩ්, රූත් බෙනඩික්ට් යන සමාජ මානව විද්‍යාඥවරියන්ගේ මතයට අනුව පුද්ගලයාගේ පෞරුෂ වර්ධනයට සමාජය හා සංස්කෘතිය බොහෝ සේ බලපාන බව පෙන්වා දෙයි. ඔහු ජීවත් වන සමාජ පසුබිම අනුව විවිධ ගති ලක්ෂණ පෙන්නුම් කරන බව පෙනේ. උදාහරණ ලෙස ආක්‍රමණශීලීත්වය හා සුපහන් ගති ගුණ දැක්විය හැකි ය. ඇරොපේෂ් , මුණ්ඩුගුමාර් සහ අයිරිෂ් ගෝත්‍රික සමාජවල විවිධත්වය මඟින් පෙන්නුම් කරන්නේ මව් කිරි දීමේදී අනුගමනය කරන පිළිවෙත්වල වෙනස යි.

එසේ ම ඕනෑම පුද්ගලයෙකුගේ තත්ත්වයට හිමි කාර්ය භාරයක් ද පැවරෙයි. සමාජ සම්බන්ධතා ගොඩනැගෙන්නේ අන්තර් පුද්ගල ක්‍රියා මඟිනි. විවිධ සමාජ වර්ගයා, සමාජ සම්බන්ධතා කාලානුරූපව සමාජ පරිණාමය සමඟ වෙනස් වෙයි. මෙහි දී සංස්කෘතිය මඟින් සමාජ වර්ගයාවන් නිර්වචනය කරයි. උදාහරණ ලෙස ශ්‍රී ලංකා සමාජය විජයාගමනය සමඟ ද, මහින්දාගමනය සමඟ ද, බටහිර ආක්‍රමණ සමඟ ද වෙනස් වූ බව දැක්විය හැකි ය. එක්තරා සමාජ ස්වරූපයක සිට තවත් කිසියම් ස්වරූපයක් දක්වා සමාජය ගමන් කිරීම සමාජ විපර්යාසය ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. මෙය ප්‍රාථමික වනවාරි යුගයේ සිට නූතන කාර්මික සමාජය දක්වා විකාශනය වූ බව සඳහන් කළ හැකි ය. උදාහරණ ලෙස ක්‍රි:ව: 1760 - 1830 දක්වා යුරෝපයේ සිදු වූ ඓතිහාසික සමාජ විප්ලවය දැක්විය හැකි ය. කෘෂිකාර්මික යුගයෙන් කාර්මික යුගය දක්වා ගෙන ගොස් එය නව යටත් විජිතකරණයක් සමඟ විශ්ව ගම්මාන සංකල්පය දක්වා මේ වන විට වර්ධනය වී තිබේ. ක්‍රි:ව: 1505 පෘතුගීසි ආක්‍රමණය ශ්‍රී ලාංකීය සමාජ පසු බිම වෙනස් කළේ ය. උදාහරණ ලෙස බෞද්ධ, හින්දු, ඉස්ලාම් ආගම ඇදහීම නීතියෙන් තහනම් කොට කතෝලික ආගම් පැතිරවීමත්, ක්‍රි:ව: 1656 ලන්දේසින් විසින් කෝට්ටේ රාජධානිය බිඳ දමා ක්‍රි:ව: 1796 දක්වා අඛණ්ඩව තම දේශපාලන බලය තබා ගනිමින් මිෂනාරි පාසැල් අධ්‍යාපනය ව්‍යාප්ත කිරීමත් ඔවුන්ගේ ආහාර හා නම් ගම් හඳුන්වා දීමත් දැක්විය හැකි ය.

ඉංග්‍රීසින් මෙරටට පැමිණියේ 1796 දී ය. එසේ පැමිණ 1802 දක්වා මුහුදුබඩ ප්‍රදේශත්, 1815 දී මුළු දිවයින ම සම්පූර්ණයෙන් ම අල්ලා ගත්තේ ය. ඊ.ආර්.ලිච් නම් සමාජ මානව විද්‍යාඥයා පවසන්නේ කුලය මත පදනම් වූ රාජකාරි ක්‍රමය සමාජයට සේවයක් වූ බවයි. ඉංග්‍රීසින් විසින් වැඩවසම් රජකාරි ක්‍රමය අහෝසි කරන ලදී. විධිමත් පාලනයක් ගෙන යාම සඳහා ආණ්ඩුකාරවරු, දිසාපතිවරු, උප දිසාපතිවරු සහ ආරච්චිලා පත් කරන ලදී.

වර්තමාන ශ්‍රී ලංකාවේ ගම්මාන 26,000 ක් පමණ තිබේ. ඔවුන් වැඩිපිරිසකගේ ජීවනෝපාය වශයෙන් කෘෂිකර්මාන්තය සහ ධීවර කර්මාන්තාදිය ජීවන මාර්ගය කර ගෙන යති. ලංකාවේ සමෘද්ධි ලාභීන් ලක්ෂ දහසය ක් සිටිති. දිළිඳු පවුල් වල අය මත් වතුර හා දුම්පානයට බහුල වශයෙන් ගොදුරු වී සිටිති. පිරිමින්ගේ ආයු කාලය අවුරුදු හත්තැ දෙකක් ද, ස්ත්‍රීන්ගේ ආයු කාලය අවුරුදු හත්තැ පහක් ද පෙන්නුම් කරයි. අවුරුදු දහසයකට අඩු දරුවන් ඉලක්ක කර ගත් මත්ද්‍රව්‍ය ජාවාරමක් ද ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී. බාල අපවාර ක්‍රියාවල වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන අතර මෙය පවුලේ සමීපතම ඥාතීන්ගෙන් සිදුවීම සුලභ කරුණකි. මේ සඳහා අන්තර් ජාලය, අසහය විඩියෝ පටි, සංයුක්ත තැටි අලෙවිය මෙන් ම ලිංගිකත්වය ඉස්මතු කරන ඇඳුම් පැලඳුම් භාවිතය ද බලපා ඇත. ටැල්කොට් පාසන්ස් නම් සමාජ විද්‍යාඥයා පවසන්නේ "සාරධර්මවල බලපෑම තුළින් සමාජය වෙනස් වන බවය" සමාජ විසංවිධානය ද සමාජ පර්යාය වෙනස් කර ඇත. සමාජ සම්බන්ධතා බිඳ වැටීම, මව්පියන් රැකියාවන් සඳහා විදේශගත වීම නිසා දරුවන් අනාරක්ෂිත වීම ඊට හේතු වන බව පෙනේ.

1977 මෙරටට හඳුන්වා දුන් විවෘත ආර්ථිකයත්, අවුරුදු තිහක් පැවති අභ්‍යන්තර යුද ගැටුම් ද සමාජ සාරධර්ම බිඳ වැටීමට හේතු වූ බව උගතුන්ගේ මතයයි. ගෝලීය ප්‍රවණතා හමුවේ සමාජයට සාපේක්ෂව සංස්කෘතික අගයන් ද වෙනස් වීම සමාජය විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් හඳුනාගත හැකි ය.

ක්‍රියාකාරකම් 4.1.1

01. “ පුද්ගල ජීවිතය සමාජයට අනුව සකස් වේ” කෙටියෙන් හඳුන්වන්න.
02. යහපත් සමාජ පසුබිමට හා අයහපත් සමාජ පසුබිමට අදාළ වන කරුණු තුන බැගින් ලියන්න.
03. ගැමි සමාජයේ හා නාගරික සමාජයේ වෙනස වෙන් වෙන් වශයෙන් දක්වන්න.
04. කාලානුරූපව සමාජය වෙනස් වේ. මහින්දගමනය මුල්කරගෙන පහදන්න.
05. යුද ගැටුම් හේතුවෙන් (පුද්ගල) සමාජ ජීවිතය වෙනස් වන අයුරු කෙටියෙන් හඳුන්වන්න.

4.2 බහුවිධ සමාජ හා සමාජ සංකීර්ණතාව

බොහෝ සමාජයන්හි විවිධ ජාතීන් ජීවත් වේ. ශ්‍රී ලංකා සමාජය තුළත් සිංහල, දෙමළ, මුස්ලිම්, බර්ගර් සහ මැලේ යන ජාතීන් දැකිය හැකි ය. මීට අමතර ව ඉතා සුළු වශයෙන් වෙනත් ජාතීන් ද සිටිති. මෙම ජාතීන් තුළ ද විවිධ බෙදීම් දක්නට ලැබේ. දෙමළ ජාතිකයන් ගත් විට ඔවුන් අතර ඉන්දියානු දෙමළ සහ ලංකා දෙමළ වශයෙන් කොටස් දෙකක් ඇත. ඔවුන් ගේ භාෂාව තුළ ද විවිධත්වයක් ඇත. සිංහල, දෙමළ ඉංග්‍රීසි යන භාෂා ත්‍රිත්වය ශ්‍රී ලංකාව තුළ භාවිත කරයි.

එමෙන් ම එක් එක් ජාතීන්ගේ ආගම් තුළත් විවිධත්වයක් ඇත. සිංහලයින්ගෙන් බහුතරයක් ථෙරවාදී බුදුදහමත්, දෙමළ ජනතාවගෙන් බහුතරයක් හින්දු ආගමත්, ඔවුන් අතුරින් කොටසක් කිතු දහමත්, මුස්ලිම් ජනතාව ඉස්ලාම් ආගමක් අදහති. මේ අනුව අපට පැහැදිලි වන්නේ එකම රටක් තුළ විවිධ ජාතීන් ජීවත් වෙන අතර ඔවුන්ට ම ආවේණික භාෂාවන් හා ආගම් ක්‍රියාත්මක වන බවයි. තව ද පොදුවේ ශ්‍රී ලංකිකයන් ලෙස මොවුන් හඳුන්වන අතර ශ්‍රී ලාංකික සංස්කෘතියක් පිළිබඳව ද අප කතා කරයි. නමුත් එක රටක් තුළ එක් එක් ජනකොටස් වලට ආවේණික සංස්කෘතීන් ද ගොඩනගා ගෙන තව දුරටත් පවත්වා ගෙන යයි. ඒ අනුව ඇඳුම් පැලඳුම් සිරිත් විරිත්, ආචාර ධර්ම, ප්‍රතිමාන, ඇගයීම් සහ සාරධර්ම යනාදියේ විවිධත්වයක් දැකිය හැකි ය. මෙම විවිධත්වය නිසා සමාජය තුළ සංකීර්ණ බවක් නිර්මාණය වී ඇත. අපි මෙවැනි සමාජයක් බහුවිධ සමාජයක් ලෙස නම් කරමු.

බහුවිධ සමාජයක ඇති වැදගත් ලක්ෂණයක් නම් තම ජන කොට්ඨාසයට ආවේණික ලක්ෂණ පවත්වා ගනිමින් සමස්ත සමාජය සමඟ එකට ජීවත් වීම ය. මෙය එතරම් ම පහසු කාර්යයක් නොවේ. විවිධ ගැටලු පැන නගින අවස්ථාවන් ඇත. එක් එක් ජන කොට්ඨාසයන් තමන්ට ආවේණික සංස්කෘතියක් තුළ තම ජීවන රටාව පවත්වා ගෙන යයි. ඒ අනුව භාෂාව ඇඳුම් පැලඳුම්, සිරිත් විරිත්, සාරධර්ම, ප්‍රතිමාන, ඇගයීම් යනාදිය කෙරෙහි උනන්දු වේ. ජන කොට්ඨාසයෙන් කොට්ඨාසයට මෙවැනි වෙනස් ලක්ෂණ දක්නට ලැබේ. උදාහරණ ලෙස උඩරට සමාජයේ කාන්තාවන් බෝරිවිච් හැට්ට හා ඔසරිය අදින අතර බොහෝ මුස්ලිම් කාන්තාවන් ශරීරය සම්පූර්ණයෙන් වැහෙන ඇඳුමක් ඇඳ මුහුණ ද ආවරණය කරයි. ඔවුන්ගේ ආගමික ඇදහීම් ද විවිධ වේ. සිංහල බෞද්ධයෝ පෝය දවසට පන්සල් ගොස් ආගමික වතාවත්වල යෙදෙති. මුස්ලිම් ජනතාව දවසකට පස් වතාවක් අල්ලා දෙවියන් වඳියි. දෙමළ ජනතාව කෝවිල්වලට ගොස් පූජා පැවැත්වීම සිදු කරයි. ආගමික උත්සවවලදී ඇගේ කටු ගසා ගැනීම තුළින් දෙවියන්ට ඇති හක්තිය ප්‍රදර්ශනය කරයි. කතෝලිකයන් පල්ලිවල දී දෙවියන් වහන්සේ වෙනුවෙන් යාඥා කරයි. මේ ආකාරයට විවිධ ජන කොටස් තම තමන්ගේ ආගම් අදහයි. මෙයින් කිසියම් විමුක්තියක් ද බලාපොරොත්තු වේ. මේවා බහුවිධ සමාජයක දැකිය හැකි ලක්ෂණයන් වේ.

ප්‍රධාන සමාජයෙන් හුදකලාව සිටින වැදි ජනතාව හා අභිකුණ්ඩක ජනතාව ද ඔවුන්ට ආවේණික සංස්කෘතීන් පවත්වා ගෙන යයි. වැදි ජනතාවගේ පුරුෂ පක්ෂය උඩුකය නිරාවරණය කර සිටීම හා පොරෝ කෙටිය රැගෙන යාම ඔවුන්ගේ අන්‍යත්වයයි. එමෙන් ම අභිකුණ්ඩකයින් රටපුරා තැනින් තැන සංචාරය කරමින් ඔවුන්ගේ දිවි පවත්වා ගනී. තෙලිගු භාෂාව අභිකුණ්ඩක ජනතාවගේ භාෂාව වේ. බහුතර සිංහල ජනතාවගේ භාෂාව සිංහල වන අතර දෙමළ හා මුස්ලිම් ජනතාව දෙමළ භාෂාව භාවිත කරයි. නාගරික සමාජයේ ඇතැම් පිරිස් ඉංග්‍රීසි භාෂාව ද භාවිත කරති. එක් එක් ජාතීන් තමන්ගේ භාෂාවට අමතර ව අනෙකුත් භාෂාවන් ඉගෙන ගැනීමට ද උනන්දු වේ. උදාහරණ ලෙස දෙමළ හා මුස්ලිම් ජනතාව සිංහල භාෂාව ඉගෙන ගනී. ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාර කටයුතුවලට හා අනෙකුත් සේවාවන්වලට සිංහල භාෂාව අවශ්‍ය වේ. සිංහල ජනතාව සමඟ හොඳින් සම්බන්ධතා ගොඩ නගා ගැනීමට මෙය හේතු වේ.

සමාජ බහුවිධතාව ශ්‍රී ලංකාවට පමණක් නොව ලෝකයට ම පොදු තත්ත්වයකි. භූගෝලීය වශයෙන් ලෝකය තුළ විවිධත්වයක් ඇත. මෙම විවිධත්වයට ගැලපෙන ආකාරයට මිනිසුන්ගේ ස්වභාවය හා ජීවන රටාවන් ආදිය සකස් වී ඇත. තවමත් ලෝකයේ නොදියුණු ගෝත්‍රික ජන කොටස් සිටී. සමහරු වනගතව වාසය කරති. ඇමසන්, කොංගෝ වැනි වනාන්තරවල මෙවැනි ගෝත්‍රික ජන කොටස් තවමත් ජීවත් වෙති. ඔවුන්ට හුරුපුරුදු ජීවන රටාවක් ඇත. විශේෂයෙන් දඩයම් ප්‍රධාන ජීවන මාර්ගය බවට පත්වී ඇත. ආසියානු රටවල ජීවත්වෙන ගෝත්‍රික ජනතාව එම ප්‍රදේශවල පරිසරය හා දේශගුණික තත්ත්වය මත කෘෂිකාර්මික ජීවන රටාවකට හුරුවී ඇත. දූපත් වාසී ජනතාව ධීවර කටයුතුවලට යොමු වී ඇත. මේ ආකාරයට ලෝකය පුරා විසිරී සිටින ජනතාව තුළ භාෂාව, ජීවන රටාව, සංස්කෘතිය යනාදී සාධකයන්හි විවිධත්වයක් දක්නට ලැබේ.

වර්තමාන ලෝකයේ රටවල් ආර්ථික හැකියාවන් අනුව වර්ග කර ඇත. ඉහළ ආදායම් ඇති රටවල් දියුණු රටවල් ලෙසත් මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ආදායම් ඇති රටවල් සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා රටවල් ලෙසත් හඳුන්වා දී ඇත. ඇතැම් රටවල් පහළ ආදායම් ලබන රටවල් ලෙසද නම් කර ඇත. මෙලෙස රටවල් වර්ග කිරීම සඳහා ආදායම් තත්ත්වයට අමතර ව සාක්ෂරතාව, ආයු අපේක්ෂාව, සෞඛ්‍ය තත්ත්වය වැනි දර්ශක ද සැලකිල්ලට ගනු ලැබේ. එය ද සමාජ විවිධත්වය පෙන්නුම් ලබන සාධකයකි. සමාජයක් තුළ විවිධ ආයතන

ඇත. උදාහරණ ලෙස පවුල නැමැති ආයතනය සමාජයක ඉතාම වැදගත් ම ආයතනය වේ. ඊට අමතර ව ආගමික ආයතන, අධ්‍යාපන ආයතන ද පොලිසිය, අධිකරණය සහ බන්ධනාගාරය වැනි නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන ආයතන ද සමාජය තුළ දක්නට ලැබේ. මෙම සෑම ආයතනයක් ම සමාජයට වැදගත් අන්තර් සම්බන්ධතාවයන් පවත්වා ගනී.

සමාජය සංකීර්ණ අන්තර් සම්බන්ධතා ජාලයකි. එක් එක් ආයතනය සිදු කරන කාර්ය කොටස් අනෙක් ආයතනය කෙරෙහි බලපායි. උදාහරණ ලෙස පවුල නැමැති ආයතනයෙන් හොඳ සමාජානුයෝජනයක් සිදු නොවුනහොත් නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන ආයතනවලට මැදිහත් වීමට සිදුවේ. බන්ධනාගාර ගතවන බොහෝ පිරිස් පවුල නැමැති ආයතනයෙන් නිසි සමාජානුයෝජනයක් සිදු නොවූ පිරිසකි. සමාජයේ පවත්නා ආයතනයන්හි ක්‍රියාකාරීත්වය මත අන්තර් සම්බන්ධතා සංකීර්ණතාවක් ගනී. ඒ අනුව සෑම සමාජ ආයතනයක් ම සංකීර්ණ වූ කාර්ය කොටසක් ඉටු කරනු ලබයි. එම සංකීර්ණත්වයෙන් මිදී හුදකලාව පැවතීමට කිසිම සමාජ ආයතනයකට හැකියාවක් නැත.

මිනිසුන් ඉහළ සිට පහළට කිසියම් අනුපිළිවෙලකට අනුව ශ්‍රේණි ගත වී ඇත. එක් එක් කුලය අනුව ඇඳුම් පැලඳුම්, ආමන්ත්‍රණ කිරීම්, ගරු කිරීම්, නම්බුනාම ලබාදීම යනාදියේ විවිධත්වයක් දැකිය හැකි ය. දකුණු ආසියාතික රටවල්වල මෙම තත්ත්වය වැඩි වශයෙන් දක්නට ලැබේ. කුල ක්‍රමය තිබෙන සමාජවල පවතින බෙදීම් හා වාරිත වාරිත නිසා එහි කිසියම් සංකීර්ණ ස්වභාවයක් දක්නට ලැබේ.

බටහිර සමාජවල කුල ක්‍රමය අනුව මිනිසුන් බෙදා දක්වා නැති අතර මිනිසුන්ගේ සමාජ තත්ත්වය තීරණය කරන්නේ ඔවුන්ගේ ආර්ථික ශක්තිය අනුව ය. ඒ අනුව ධනපති පන්තිය, මධ්‍යම පන්තිය, නිර්ධන පන්තිය ආදී වශයෙන් පන්තිවලට සමාජය වෙන් කර ඇත. ඉහළ පන්ති නියෝජනය කරන ධනපතියන්, දේශපාලඥයින්, ව්‍යාපාරිකයන්, වෛද්‍යවරුන් සහ ඉංජිනේරුවරුන් වැනි අය ඉහළ වැටුප් ලබන අතර සුබෝපහෝගී ජීවිත ගත

කරති. එපමණක් නොව සමාජයේ සෛසු අයගේ ගෞරවයද ලබති. නමුත් පහළ කම්කරු පන්තියට එවැනි ගෞරවයක් නොමැත.

කුල ක්‍රමය හා පන්ති ක්‍රමය යන අංශ දෙකට ම අමතර ව ඇතැම් සමාජවල මිනිසුන්ගේ සමේ වර්ණය පදනම් කරගෙන මිනිසුන් උස් පහත් වශයෙන් බෙදා දක්වා ඇත. ඒ අනුව කළු මිනිසුන්ට වඩා සුදු මිනිසුන් උසස් ය. එබැවින් සමාජයේ වැඩි වරප්‍රසාද සුදු මිනිසුන්ට හිමි වන බව දක්වන අදහස් ද පවතී. සුදු කළු භේදය හෙවත් වර්ණ භේදය යනුවෙන් එය දක්වා ඇත.

මේ ආකාරයට මිනිසුන් විවිධාකාරයෙන් ශ්‍රේණි ගත කිරීම නිසා සමාජය තුළ ද සංකීර්ණ ස්වභාවයක් ඇතිවේ. ඒ අනුව ඕනෑම සමාජයක මෙම සංකීර්ණත්වය යන්න පොදු යථාර්ථයක් බවට පත් වී ඇත.

ක්‍රියාකාරකම් 4.2.1

01. භාෂාව අනුව ජන වර්ග නම් කරන්න.
02. ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන ආගම් හතර නම් කරන්න.
03. සමාජ විවිධත්වය අවබෝධ කර ගැනීමට භාෂා කිහිපයක් දැන සිටීම ප්‍රයෝජනවත් වේ. මෙම මතය සනාථ කිරීමට කරුණු දක්වන්න.
04. පුද්ගලයා හා සමාජය පිළිබඳ හැඳින්වීමක් කරන්න.

4.3 ශ්‍රී ලංකා සමාජයේ විවිධත්වය

ශ්‍රී ලාංකේය සමාජය ඉහළ විවිධත්වයකින් යුක්ත වේ. මෙම විවිධත්වයට හේතු වී ඇති කරුණු අතර බහු වාර්ගික, බහු ආගමික සහ බහු සංස්කෘතික සමාජයක් වීම කැපී පෙනේ. ප්‍රධාන භාෂා වන්නේ සිංහල හා දෙමළ භාෂාවන් ය. ජාත්‍යන්තර භාෂාවක් වශයෙන් ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් ද අන්තර් සමාජ සම්බන්ධතා පවත්වයි. මේ හැර රැකියාව, කුලය, ධනය සහ පළාත අනුව ද වෙනස්කම් දක්නට ලැබේ. මෙම විවිධ වෙනස්කම්වලට මූලික වශයෙන් සම්පතම රටවන ඉන්දියාවේ බලපෑම් ද, බටහිර ආක්‍රමණයන් ද හේතු විය. පුරා විද්‍යාත්මක සාධක අනුව ලංකාව, චීනය සහ අරාබිය ආදී රටවල් සමඟ වෙළඳ සම්බන්ධතා ඇත අතීතයේ සිට පවත්වා තිබෙන බව තහවුරු වෙයි. භූගෝල විද්‍යාත්මක පර්යේෂණයන්ට අනුව ඉන්දියාව හා ශ්‍රී ලංකාව අතර පා ගමනින් යා හැකි නොගැඹුරු මුහුදු තීරයක් තිබුණු බව පිළිගැනේ. මහා වංශයේ සඳහන් කරන පරිදි ආර්යයන් ලංකාවට පැමිණ දැරූ ඔයේ සිට වළවේ ගඟ දක්වා ජනාවාස බිහි කර ගෙන ඇත.

මෑත අතීතයේ දී ද සිංහල මිනිසුන් අතර උඩරට සහ පහතරට වශයෙන් සමාජ බෙදීමක් ද දැකිය හැකි ය. මේ තත්ත්වය ඇති වූයේ යටත් විජිතී සමයේ ය. ඔවුන්ගේ භාෂාව තුළ මෙම වෙනස්කම් කැපී පෙනේ. වචන උච්චාරණය, ඇඳුම් පැලඳුම්, ආහාර පිසීම, සිරිත් විරිත්, යනාදියේ ද මෙම විවිධත්වය දැකිය හැකි ය. තවද නාගරික, ග්‍රාමීය, වතු, ධීවර, යනාදී වශයෙන් ද මෙම සමාජ විභේදනයන් දක්නට ලැබේ.

ආගමික උත්සව හා ඒ ආශ්‍රිත වාරිකු එකිනෙක ජන වර්ගයට අනුව වෙනස් ය. බෞද්ධයෝ ආගමික වශයෙන් ඉතා වැදගත් ලෙස සලකන වෙසක්, පොසොන් වැනි පොහොය දිනවල සිල් සමාදන් වීම, දන්සල් දීම, වෙසක් තොරණ ඉදිකිරීම, පහන් පූජා, හක්ති ගීත හා පහන් කුඩු සෑදීම වැනි වැඩ සටහන් සිදු කරති. හින්දූන් ඔවුන්ගේ ආගමික වශයෙන් වැදගත් වන දිනයන්හි කෝවිල්වල පුද පූජා පවත්වයි. ඉස්ලාම් හක්තිකයන් රාමසාන් කාලයේ දී දිවා ආහාර නොගෙන ආගමික කටයුතුවල යෙදේ. එමෙන් ම කතෝලික ආගමිකයන්

ඔවුන්ගේ ආගමික වතාවත්වල නිරත වේ. මේ සියලු ම ආගමික වතාවත් ඒකාකාරී නොවේ. එකකට එකක් වෙනස් ය. මෙය සමාජ විවිධත්වයේ ලක්ෂණයකි.

සංස්කෘතික උත්සව ගැන සලකන විට සිංහලයන්ට උරුම වූ සිංහල අලුත් අවුරුදු උත්සවය, දෙමළ ජනතාවගේ තෙයිපොන්ගල් උත්සවය, මුස්ලිම් ජනතාවගේ රාමසාන් උත්සවය හා කතෝලික/ක්රිස්තියානි ජනතාවගේ නත්තල් උත්සවය වැදගත් වේ. මේ නිසා උත්සව සමරන ආකාරය, උත්සවවලට සකස් කරන කැවිලි පෙවිලි යනාදිය තුළ ද විවිධත්වයක් ඇත. මෙම විවිධත්වය තුළ කිසියම් දුරකට සමීප බවක් ද දැකිය හැකි ය. උදාහරණ ලෙස බෞද්ධ ආගමික වතාවත්වලට හින්දූන් සහභාගීවීමත් හින්දූ කෝවිල්වල පැවැත්වෙන ආගමික වතාවත්වලට බෞද්ධයින් සහභාගී වීමත් දක්නට ලැබේ. එමෙන් ම දන්සල් දීම බෞද්ධයින්ගේ වැඩ පිළිවෙළක් ලෙස පැවතුණ අතර මෑත කාලයේ දී එයට අනෙකුත් ජාතීන්ගේ සහයෝගය ද ලැබී ඇත. මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ සමාජ සංකීර්ණත්වය ඕනෑ ම බහුවිධ සමාජයක දැකිය හැකි දෙයක් බවයි. නමුත් මෙම සංකීර්ණත්වය තුළ ඔවුනොවුන් එකට ජීවත් වීම වැදගත් වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ සෑම පුද්ගලයෙකුට ම තමන්ගේ ආගම, සංස්කෘතිය තමන්ගේ අනන්‍යතාව පවත්වාගෙන යාමට අවශ්‍යය නීතිමය රැකවරණ සපයා ඇත. එමෙන් ම අන්‍යයන්ගේ අයිතිවාසිකම්වලට අනන්‍යතාවන්ට ගරුකිරීම ද ආරක්ෂා කිරීම ද සහතික කර ඇත. එක් එක් ජන කොටස් ඔවුන්ට ආවේණික වූ සමාජ සංස්කෘතික ලක්ෂණ පවත්වාගෙන යන ගමන් අනෙක් අයගේ සමාජ සංස්කෘතික ලක්ෂණවලට ගරුකිරීම තුළින් සමාජයේ ගැටුම් අවම කරගැනීමට පුළුවන. වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකා සමාජයට අවශ්‍ය වී ඇත්තේ සමාජ විවිධත්වය තුළ අන්‍යෝන්‍ය එකඟතාවයෙන් කටයුතු කිරීම ය.

ප්‍රාදේශීය වශයෙන් භාෂාවේ විවිධත්වයක් දක්නට ලැබේ. උදාහරණ ලෙස උඩරට, පහතරට, රුහුණු, රජරට ආදී වශයෙන් එම භාෂාවේ විවිධත්වය කැපී පෙනේ. එමෙන් ම එක් එක් වෘත්තීන්ට අදාළව භාෂා විෂමතාවන් ද හඳුනාගත හැකි ය. උදාහරණ ලෙස කමත් භාෂාව දක්විය හැකි ය.

මංගල අවස්ථාවල කතෝලික හා හින්දු ජනතාව පල්ලියේ ද කෝවිලේ ද උත්සව පවත්වති. බෞද්ධයින්ගෙන් අතලොස්සක් නූතනයේ විහාරස්ථානවල දී ද විවාහ වාරිකු පවත්වති. උඩරට විවාහ වාරිකුවල දී මුල් ඇඳුම ද, පහතරට විවාහ වාරිකුවල දී බටහිර ඇඳුම් ද භාවිත කරති. අවමංගල අවස්ථාවල බෞද්ධයන් සුදු ඇඳුමින් ද කතෝලිකයන් කළු ඇඳුමින්ද සැරසෙති.

එකම ආගමක් තුළ ද නිකාය වශයෙන්, පාර්ශව වශයෙන්, කුල වශයෙන් වෙනස්කම් දක්නට පුළුවන. සියම් මහා නිකායේ පාර්ශව අටක් ඇත. අමරපුර නිකායේ කොටස් විසිදෙකක් පමණ ඇත. ශ්‍රී ලංකා රාමඤ්ඤ මහා නිකායේ පාර්ශ්ව නොමැති අතර වන වාසී, ග්‍රාමවාසී හික්ෂුහු වැඩ වෙසෙති.

හින්දු ආගමිකයන් බහුදේව වන්දනයේ යෙදේ. ඔවුන් වන්දනා කරන දෙවියන්ගෙන් කිහිප දෙනෙකු වන්නේ විෂ්ණු, මුරුගන්, ශිව, ගනේෂ්, කාලි යන දෙවියන් ය. ක්‍රිස්තියානි ආගමේ ද විවිධ කොටස් ඇත. ඇන්ග්ලිකන් නිකාය, රෝමානු කතෝලික නිකාය ආදියද ඒ අතර වෙයි. ඉස්ලාම් ආගමේ සුන්නි මුස්ලිම්, ෂියා මුස්ලිම්වරුන් ලෙස බෙදීමක් ඇත. මෙම ප්‍රධාන ආගම් හතරට අයත් ආගමික උත්සව තිබේ. සියලු ජනවර්ග ආගමික උත්සව සාමූහිකව පවත්වති. උදහරණ ලෙස සිංහල සහ දෙමළ අවුරුදු උත්සවය, වෙසක් සහ පොසොන් උත්සවය, ඇසළ උත්සවය, හින්දුන්ගේ චේල් හෝලි උත්සවය, නත්තල් උත්සවය දැක්විය හැකි ය. සියලු ම ජනවර්ග ලංකාව පුරාම මිශ්‍රව ජීවත් වෙති.

කිසිම ජනවර්ගයක් මානව කේන්ද්‍රණවාදය (Ethnocentrism) අනුව බැලීම හින්ත රුචික සමාජයේ අපූර්වත්වය ගැන නොදැනුමක් බව කිව හැකි ය. සංස්කෘතික කම්පනයක් ඇති වුවත් කාලානුරූපව එය වටහා ගත යුතු වේ. මෙම විවිධතාවයේ වමන්කාරය ශ්‍රී ලංකා පාර්ලිමේන්තුවේ මන්ත්‍රීවරුන්ගේ නියෝජනය හා විශ්ව විද්‍යාලවල රාජ්‍ය අංශයේ හා පෞද්ගලික අංශයේ විවිධ ක්‍රීඩා ඉසව්වල නියෝජනය තුළින් පෙන්නුම් කරයි.

මෙය ජාතික සංහිදියාව හා ආගමික සංහිදියාව ඇති කිරීමට ද ඉමහත් රුකුලක් බව වාර්තමාන මාධ්‍ය භාවිතය මඟින් සනාථ කරයි.

වර්තමාන ශ්‍රී ලංකා සමාජයේ ජනවාර්ගික සංයුතිය හා ආගමික සංයුතිය 2012 ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛන සංගණන වාර්තා අනුව මෙසේ ය.

ජාතීන් අනුව

සිංහල	74.9%
ශ්‍රී ලංකා දෙමළ	11.2%
ඉන්දියානු දෙමළ	4.2%
ශ්‍රී ලංකා යෝනක	9.2%
බර්ගර්	0.2%
මැලේ	0.2%
වෙනත්	0.1%

ආගම් අනුව ප්‍රතිශතය

බෞද්ධ	70.2%
ඉස්ලාම්	9.7%
හින්දු	12.6%
රෝමානු කතෝලික	6.1 %
වෙනත් ක්‍රිස්තියානි	1.3%
වෙනත්	0.1%

මූලාශ්‍රය - ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව - 2012

මේ හැර සිංහල බෞද්ධ ප්‍රජාව සිංහල කතෝලික, ද්‍රවිඩ හින්දු, ද්‍රවිඩ කතෝලික, ද්‍රවිඩ බෞද්ධ ආගමික අනුගාමිකයෝ වෙති. වැදි ප්‍රජාව ද, අහිකුණ්ඨික ප්‍රජාව ද ශ්‍රී ලාංකික පුරවැසියෝ වෙති. ඔවුන්ගේ සංස්කෘතික ලැදියාවන් අනුව විවිධ උප සංස්කෘතීන් දක්නට පුළුවන. මෙහි සංකීර්ණ ස්වභාවයක් දක්නට ලැබේ. මෙම විවිධත්වය ලාංකීය සමාජය අගය කරයි.

මෙය බොහෝ දුරට නිරූපණය වන්නේ සිංහල, දෙමළ, මුස්ලිම් ජනතාවගේ ඇඳුම් පැලඳුම් හා ආගමික උත්සවවලදී ය. ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් ද ජාතීන් අතර අන්‍යෝන්‍යව සුරක්‍ෂිත කර ඇත.

ක්‍රියාකාරකම් 4.3.1

01. ශ්‍රී ලංකාවේ භාවිත වන ප්‍රධාන භාෂා තුන ලියන්න.
03. එකිනෙකා කරන රැකියාවන් අනුව සමාජය විවිධත්වයට බෙදා වෙන්කර ඇත. එයැති විවිධ රැකියා පහක් ලියන්න.
04. ඒ ඒ ජාතීන්ට ආවේනික සංස්කෘතික උත්සව නම් කරන්න.
05. ශ්‍රී ලංකාවේ ථේරවාදී බුදු දහම නිකාය වශයෙන් බෙදී ඇති ප්‍රධාන නිකාය තුන ලියන්න.

4.4 බුදුදහම හා සමාජ ජීවිතය

කිසියම් ජන සමාජයක සංස්කෘතියක් ගොඩනැගෙන්නේ එම සමාජය සතු ව පවත්නා සමාජ සිරිත් විරිත්, කලාව, භාෂාව ආදී සියල්ල මුල්කොට සම්මත කර ගත් ජීවන රටාව අනුව ය. පාරම්පරිකව අත්පත් කොට ගෙන ඇති එම සමාජය සතු සියලු වර්ගයන්හි එකතුව ද එම සමාජයේ

සංස්කෘතිය වශයෙන් සලකනු ලැබේ. සංස්කෘතිය වනාහි කිසියම් ජන සමාජයක අන්‍යන්‍යතාව ප්‍රකට කෙරෙන මූලික සාධකය ලෙස දැක්විය හැකි ය.

ශ්‍රී ලංකා ජන සමාජය පෝෂණය වූයේ මිහිඳු මාහිමියන්ගෙන් ලැබුණු ථේරවාදී බුදුදහමේ ආභාසයෙනි. එම සමාජ දහම ලාංකේය සමාජය වැළඳ ගැනීමෙන් බෞද්ධ රාජ්‍යයක් ලෙස නැගී සිටියේ ය. අවිහිංසාව, සමගීය, පරහිතකාමීත්වය, කෘතවේදීත්වය සහ මිත්‍රත්වය ආදිය සහ සීලය මුල් කර ගත් සංවරය තුළින් ආදී ලක්වැසියෝ බුදු දහම වැළඳ ගැනීමත් සමඟ ආචාරශීලී ගෞරවනවිත ජන කොටසක් බවට පත්වූහ. ඒ වන විට බුදු සමයෙන් ප්‍රභාවිත වූ සාහිත්‍ය කලාව, ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය, මූර්ති හා කැටයම් ශිල්පය සමඟ පෙරදිග ප්‍රචලිතව පැවති විශිෂ්ට වාරි කර්මාන්ත ශිල්පීය ක්‍රමයන් ද බුදු සමයත් සමඟ අපට ලැබුණු දයාදයන් ය.

සරුසාර පොළොවකින් යුත් ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂිකර්මාන්තය දියුණු කර ගැනීම උදෙසා ජලය ඒකරාශී කිරීමට වැව් තැනීම ආරම්භ කරන ලද්දේ බුදු සමයෙන් ශ්‍රී ලාංකිකයන් ප්‍රබුද්ධතාවට පත්වූ නිසා ය. දේවානම් පියතිස්ස රජතුමා බෞද්ධයකු බවට පත්වීමත් සමඟ බෞද්ධ රාජ්‍යය පාලනය ඇරඹිණ. බුදුදහම රාජ්‍ය ආගම බවට පත්විය. පසු කලෙක රජ බෝසත් ගති ගුණ ඇත්තෙකු විය. රට ආර්ථික වශයෙන් සමෘද්ධියට පත් කිරීමත්, ජනතාවගේ ආචාර ධර්ම සකස් කිරීමත් අරමුණු කර ගෙන වෙහෙර විහාර ඇරඹිණ. හිඤ්ඤත් වහන්සේගේ අනුශාසනා පරිදි ආගමික උත්සව පවත්වනු ලැබී ය. විහාරස්ථාන සෑම ගමකම පුරෝගාමී ස්ථානය වූ අතර ප්‍රධාන අනුශාසකයා වූයේ හිඤ්ඤත් වහන්සේ ය. ගමේ දරුවන්ට ශිල්ප ශාස්ත්‍ර මෙන් ම හොඳ - නරක කියා දෙන ලද්දේ උන්වහන්සේ විසිනි. ගම් වැසියෝ සවසට විහාරයට ගොස් වන්දනාමාන කොට දහම් කරුණු දෑ කියා ගත්හ.

වැඩිහිටියන්ට ගරු කිරීම, ආගන්තුක සත්කාරය, කාරුණික බව, සමඟි සම්පන්න බව නිරන්තරයෙන්ම දක්නට ලැබුණි. අස්වනු නෙළාගත් වැසියෝ දන්දීම ආදී පිංකම් නොකඩවා සිදු කළහ. නොඉඳුල් ශෂ්‍යයේ අග්‍ර කොටස **"අගහස්දානය"** හෙවත් අලුත් සහල් මංගල්‍ය නමින් බුදුන්ට පිදූහ. කඩින පිංකම්, ඇසළ උත්සව, පොසොන් උත්සව වර්ෂයේ නියමිත කාලවලදී සිදු කළහ. තෙරුවන් මුල් කර ගෙන වන්දනා මාන කිරීම නිසා මුළු මහත් ජීවන පරිසරය පුරාම බුදුදහම පැතිර ගියේ ය. රජතුමා බෝසත් චරිතය අනුගමනය කරන්නෙකු විය.

දසරාජ ධර්මය, සතර සංග්‍රහ වස්තු, සජ්ත අපරිහානිය ධර්මය රාජ්‍ය පාලනයේ මූල ධර්ම ලෙස පිළිගැනීමට පාත්‍රවිය. සෑම රජ කෙනෙක් විසින් ම දළදා වහන්සේ සේසතීන් පුදනු ලැබිය. බෞද්ධ රාජ්‍ය උරුමය බුදුරදුන්ට පුදනු ලැබී ය.

වැව ජීවනාලිය කර ගත් ගම්මාන රටපුරා බිහිවිය. වැව් තිස්දහසක් පමණ ද, ඇළ දොළ හැටදහසක් පමණ ද ඉදි වූ අතර බොහෝ විට ගම හඳුන්වන ලද්දේ වැවේ නමින් ය. ඒ අනුව කලා වැව, තිසා වැව, මහිලා වැව, අලුත් වැව, නික වැව ආදී වශයෙන් බොහෝ ගම්මාන හඳුන්වා ඇත. වියළි පරිසරයක් ඇති රජරටට සිසිලස ගෙන දුන්නේ මේ වාරි ශිෂ්ටාචාරය නිසා ය. සමතුලිත පරිසරය, ජීවහිතකාමී සහ පරිසර හිතකාමී විය. වැවේ දියවර ඇළ වේලී ඔස්සේ ගොස් කෙත්වතු සරුසාර කළේ ය. සතා සිව්පාවුන් පවා "කුරුලු පාළුව" නමින් හැඳින්වෙන ලියද්දේ නිදහසේ ආහාර ගත්තේ ය.

අටලෝ දහමින් අකම්පිතවීම, සුවරිතය-දුෂ්චරිතය පිළිබඳ සංකල්ප ශ්‍රී ලාංකීය ජන විඤ්ඤාණය තුළ ස්ථාපිත විය. මේ සඳහා බෞද්ධ සාර ධර්ම විදහා දැක්වෙන තේමාවක් ඔස්සේ නිර්මාණය වූ සාහිත්‍ය කෘතීවල විශිෂ්ටත්වය ද හේතු විය. ලෝ වැඩ සඟරාව, කාව්‍යශේඛරය, සුභාෂිතය, පන්සිය පනස් ජාතකය, බුක් සරණ, අමාවතුර ඉන් කිහිපයකි. ත්‍රිපිටක සාහිත්‍යයේ එන මංගල, පරාභව, වසල, සිඟාලෝවාද, ව්‍යග්ගපජ්ජ සූත්‍ර මෙන් ම විමාන ව්‍යුහ, පේත ව්‍යුහ, ධම්ම පදය වැනි පොත් පත් මගින් මානසික සංවර්ධනයට අවශ්‍ය සාරධර්ම පැහැදිලි කර ඇත.

ප්‍රධාන සමාජ පාලනය දේවධර්ම හෙවත් හිරි ඔත්තප්ප මගින් සිදුවිය. බෞද්ධ සමාජානුයෝජනය සාරධර්ම මත සිදුවිය. කුඩා කාලයේ සිටම සමාජයට අනුවර්තනය වූයේ බෞද්ධ පුරුෂාර්ථයන්ට අනුව ය. කරුණාව, සාමය, සතුට, කාර්යක්ෂමතාව, සහයෝගය, ධෛර්ය, නිරවද්‍යතාව, මිත්‍රත්වය මානව වර්ගාධර්ම අර්ථවත් කිරීමට හේතු විය. ගමේ සියලු දෙනාම සහයෝගයෙන් ඇළ, දොළ, ඒදඩු, ගෙවල් දොරවල් ඉදි කළහ. මෙම සුභදතාව, සන්තෘෂ්ටිය තහවුරු වූයේ බුදුදහම හා හික්ෂුන් වහන්සේ නිසා ය. ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික සරල අල්පේච්ඡ ජීවන රටාව හා මිත්‍රශීලී බව ඉහත සුසංයෝගයෙන් දායාද කළ විශිෂ්ට ප්‍රතිඵල වෙයි.

තෘෂ්ණාව මුල් කොට ගත් ඇලීම හා ගැටීම නිසා ලෞකික ආශාවන් හි ඇලෙන මිනිසා කොතෙක් සම්පත් ලැබුණත් එයින් තෘප්තිමත් නොවේ. ඔහු තව තවත් සම්පත් බොහෝ ප්‍රාර්ථනා කරයි. පරලොව යන විට රැගෙන යන්නේ කුසල් අකුසල් දෙක පමණක් බව කර්ම සංකල්පය තුළින් පැහැදිලි කරයි. ඒ ඔස්සේ නිර්ලෝභිව පුණ්‍ය කටයුතු සඳහා දයක වීමට බුදුදහම විසින් මිනිසා පොළඹවයි.

මිලිගට අපගේ අවධානය යොමු කළ යුතුව ඇත්තේ බෞද්ධ සාහිත්‍යය මූලාශ්‍රයන් වෙතය. එය පුද්ගලයෙකුට බලපාන අයුරු මෙහිදී විමසා බැලිය යුතුව ඇත. එමගින් ඒවායේ ඇති සමාජ විද්‍යාත්මක අගය ද වටහා ගැනීම වැදගත් වේ. බෞද්ධයන්ගේ ප්‍රියතම බෞද්ධ සාහිත්‍යය මූලාශ්‍රයක් වන ජාතක පොත වනාහි මිනිස් වර්ත පිළිබඳ සැබෑ ජීවිත විවරණයන් ඇතුළත් ග්‍රන්ථයකි. බුද්ධිමත් පුද්ගලයෙක් තම රාජ්‍ය හා වැසියන් බේරා ගන්නා ආකාරය උම්මග්ග ජාතකයෙන් ද, දාන පාරමිතාව පිළිබඳව වෙස්සන්තර ජාතකයෙන් ද, ප්‍රේමය පිළිබඳ කුස ජාතකයෙන් ද පතිභක්තිය සම්බුලා ජාතකයෙන් ද විස්තර කරයි. ඉහත ජාතක කතාවලින් හමුවන සමාජ නියෝජනයන් සජීවී වර්තයන් ලෙස ඉදිරිපත් වේ. එම සිතූම් පැතුම් හා වර්ත ලක්ෂණ පොදු ජනතාවට බෙහෙවින් සමීප වන බැවින් ලක්දිව ජන හදවත් හි එම වර්ත රැඳී සිටීම නිසා සමාජ සාරධර්ම පෝෂණය කිරීමෙහි ලා ජාතක පොතින් එදා මෙදා තුර ලැබී ඇති පිටුබලය ඉමහත් ය. සිත පිළිබඳ මනෝ විශ්ලේෂණයක් ජාතක පොතින් හෙළිවෙයි. බෞද්ධ සමාජනුයෝජනය පිළිබඳව හා මානව පවුලේ කාර්යභාරය, තත්ත්වය හා භූමිකා නිරූපණය පිළිබඳව සිඟාලෝවාද සූත්‍රයේ දැක්වෙයි. පවුල වැනි සමාජ සංස්ථාවල මූලික කාර්යභාරය වන්නේ පිරිපුන් පෞරුෂ ගති ලක්ෂණ ඇති පුද්ගලයකු හැඩගැස්වීම ය. සිඟාලෝවාද සූත්‍රයේ එම කාර්යන් වෙන් කොට දක්වා තිබේ. දරුවන්ගේ දෙමව්පියන්ගේ කාර්ය භාරය, ස්වාමියාගේ හා බිරිඳගේ කාර්ය භාරය, ගුරු-ශිෂ්‍ය කාර්ය භාරය, දූසි දස් කම්කරු ස්වාමි සේවක කාර්ය භාරය, ගිහි පැවිදි කාර්ය භාරය කෙබඳු විය යුතු දැ යි දැක්වෙයි. අතීතයේ වඩාත් තෘප්තිමත් ජන සමාජයක් පවත්වා ගෙන යාමට මෙම සමාජ දර්ශනය හේතුවිය. දික්කසාදවීම්, මහලුවියේ ගැටලු, අධ්‍යාපන ගැටලු, වැඩ වර්ජන, සමාජ ප්‍රශ්න නොවූයේ බෞද්ධ සමාජනුයෝජන කාර්යය සමාජ සංස්ථාවලින් නිසි පරිදි සිදුවීම නිසා ය.

බෞද්ධයෝ ඇසුරු කළ යුතු මිත්‍රයන් හා මිත්‍ර ප්‍රතිරූපකයන් පිළිබඳ ව, සද්ගුණ හා අවගුණ ගැන අවබෝධය ආගමික ඉගැන්වීම තුළින් ලබා ගත්හ. පරාභව සූත්‍රයෙහි මිනිසුන් පිරිහෙන ආකාරය අලස බව, සූරා සොඬ බව, සුදුව, ස්ත්‍රී ලෝලිත්වය පිළිබඳ ව මනාව විස්තර කරයි. මංගල සූත්‍රයේ කරුණු තිස් අටක් සාරධර්ම පද්ධතියක් ලෙස දක්වා ඇත. එහි මව්පිය උපස්ථානය, අඹුදරුවන්ට සංග්‍රහ කිරීම, නිවැරදි කර්මාන්ත කිරීම, වැඩිහිටියන්ට ගරු කිරීම, ලද දෙයින් සතුටු වීම, ඉවසීම සහ අනතිමානී බව යහපත් පුද්ගල වර්ගයා ධර්ම බව විස්තර කර තිබේ.

මේ හැර මානව පවුලේ සමාජ සම්බන්ධතා කරුණු පහක් වටා සකස් විණි. පවුලේ අය එකට ආහාර ගැනීම, එකම වේලාවක සාමූහිකව ආගම සිහි කිරීම, ජාතක පොත වැනි සමාජ ධර්ම පිරි ග්‍රන්ථයක් සාකච්ඡා කිරීම, මව්පිය දූ දරුවන් සාමූහිකව කටයුතුවල යෙදීම, විරාගත වාරිත්‍ර වාරිත්‍ර ඉටු කිරීම යනාදියයි. කාම තෘෂ්ණාව පාලනය කිරීම සඳහාත්, ඒඩ්ස් වැනි සමාජ රෝග පාලනය කිරීම සඳහාත්, සමාජ විසංවිධාන අවස්ථා වළක්වාලීම සඳහාත් ඒක ස්ත්‍රී , ඒක පුරුෂ විවාහය අගය කළහ.

බිරිඳ හා සැමියා එකිනෙකා සරණ ගියහ. බෞද්ධ සරණ බන්ධනය මෙලොවට පමණක් නොව සංසාරය පුරාවට ම සම්බන්ධ වූවකි. දෙදෙනා කෙරෙහි ප්‍රසාදය, හික්මීම, සවන්දීම, පරිත්‍යාගශීලී වීම, සාමූහිකව සාකච්ඡා කිරීමෙන් තීරණ ගැනීම බෞද්ධ සමාජයේ දක්නට ලැබේ. එකට ආහාර අනුභව කිරීම තරම් වැදගත් අවස්ථාවක් තවත් නැත. වෙහෙස වී උපයා සපයාගත් ආහාර බෙදා හදා ගැනීම මින් අපේක්ෂිත ය. එය ලාංකීය බෞද්ධයින්ගේ වාරිත්‍රයකි. උදේ සවස මව්පියන්ට වැඳීම, රැකියාවට යන ස්වාමියාට වැඳීම, දරුවන්ට ආශීර්වාද කිරීම ආදී සිරිත් තුළ ගැබ් වූයේ අන්‍යෝන්‍ය ගෞරවයයි. මෙසේ බුදුදහම හා හැඩ ගැසුණු පැරණි සමාජ ජීවිතය නිසා සමාජීය පරමාර්ථ ඉෂ්ඨකර ගැනීමට හැකි විය. දානය, ප්‍රිය වචනය, අර්ථවර්ෂාව, සමානාත්මතාව, සමාජයක වැදගත් ගුණාංග වෙයි. ජීවිතයේ සෑම අවස්ථාවක ම සදාචාර ධර්ම ප්‍රමුඛ විය යුතු බව බුදුසමය සලකන්නේ ඒවායෙහි ඇති සමාජීය වැදගත්කම නිසා ය.

ක්‍රියාකාරකම් 4.4.1

01. බුදු දහමින් ලාංකික ජීවිත පෝෂණය වූ ආකාරය විස්තර කරන්න.
02. කෘෂි කර්මාන්තය කෙරෙහි බුදු දහම බලපෑ ආකාරය පහදන්න.
03. මහින්දගමනය රාජ්‍යය පාලනය කෙරෙහි බලපෑ ආකාරය විස්තර කරන්න.
04. හික්ෂුණ් වහන්සේ බෞද්ධ ජනතාවගේ මුරදේවතාව බවට පත් වූ ආකාරය පැහැදිලි කරන්න.
05. බෞද්ධ පොත පත තුළින් අල්පේච්ඡ ජීවිතය බෞද්ධයා සකසා ගත් අයුරු පහදන්න.